

Aanpak agrarische lozingen: een wijzende vinger is vaak genoeg

Laksheid en onwetendheid met de regels is in de meeste gevallen de oorzaak van agrarische lozingen op het oppervlaktewater. Dat stelt handhaver Jack Voeten van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het schap controleert ieder jaar vele honderden agrarische bedrijven in Noord-Holland. „Omdat in tachtig procent van de gevallen de mensen welwillend zijn, is een wijzende vinger vaak genoeg.“

Zo'n tweehonderd veehouderijen in Noord-Holland kregen deze winter bezoek van een milieumedewerker van de gemeente en een handhaver van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. In totaal telt het werkgebied 1800 veehouders. „Volgens onze risicoanalyse en prioriteitstelling zouden we alle veehouderijen minimaal een keer in de twee jaar in de winter moeten bezoeken, maar dat lukt ons niet”, vertelt Jack Voeten. „We kunnen dit jaar ongeveer achthonderd uren in dit onderwerp steken.” In de selectie van de bedrijven wordt, vaak per gemeente,

rekening gehouden met de bedrijven die het langst geleden een bezoek hebben gekregen. „Dit jaar is gekozen voor Amsterdam en Koggenland. De bedrijven in deze gemeentes zijn langer dan vier jaar geleden door het hoogheemraadschap bezocht. De veehouders worden integraal of alleen door een handhaver gecontroleerd.”

Sinds 1970 is het volgens de Wet verontreiniging oppervlaktewateren verboden om zonder vergunning schadelijke of verontreinigende afvalstoffen te lozen in het oppervlaktewater. Op de veehouderij is sinds

2000 de Algemene Maatregel van Bestuur open teelt en veehouderij van toepassing. In dit lozingenbesluit zijn preventieve regels opgenomen, die moeten voorkomen dat het oppervlaktewater verontreinigd raakt. Het belangrijkste artikel uit het Lozingenbesluit is artikel 4, waarin alles dat onder de zorgplicht valt, staat beschreven. De controles op dit besluit vinden plaats in de winterperiode. „Na de winter zitten de mestkelder tjokvol. Uit ervaring blijkt dat in die periode de meeste fouten worden gemaakt”, legt Voeten uit. „Bovendien regent het in de winterperiode regelmatig, waardoor verontreinigd regenwater gemakkelijk in het oppervlaktewater terecht komt. In de zomerperiode gaat onze aandacht vooral uit naar de bollenbedrijven. In die sector wordt veel gebruik gemaakt van bestrijdingsmiddelen en daarmee

Foto uiterst links: Handhaver Jacques Voeten van Hoogheemraadschap Noorderkwatier in Hoorn tijdens een controle in gesprek met boerin Birgit Bakels-Worp uit Oudendijk.

Foto links: Jacques Voeten wijst haar op de onwenselijke situatie bij de opslag van koeienmest.

Foto rechts: De bierbostel is weliswaar keurig met plastic afgedekt, maar overtollig regenwater loopt via het gootje linea recta het oppervlaktewater in.

constateren we regelmatig overtredingen.”

Op pad

Bij een lozing van een verontreinigende stof op het oppervlaktewater, bijvoorbeeld melkspoelwater en meststoffen, maakt het hoogheemraadschap proces-verbaal op en treedt het vervolgens bestuursrechtelijk op. De ondernemer krijgt een waarschuwingsbrief waarin een termijn wordt afgesproken voor het ongedaan maken van de overtreding. Is de ondernemer bij de nieuwe controle nog steeds in overtreding zijn, dan wordt er een dwangsom opgelegd.

Bij een milieucontrole in Oudendijk en omgeving legt Jack Voeten melkveehouder Brigit Bakels-Worp het principe van de waarschuwingsbrief uit. Bij deze maatschap, liggend in de gemeente Koggenland, constateert Voeten een aantal overtredingen van het zorgplicht, artikel 4. Als eerste bekijkt de handhaver hier de melktank en het melkspoellokaal. „Vaak kun je daaraan zien of er gebreken zijn. De vraag is: waar het afvalwater

naar toe gaat. In de meeste gevallen is dat via een afvoerputje naar de kelder en in een enkel geval naar het oppervlaktewater.” Bij het melkveebedrijf in Oudendijk gaat het water echter naar de mengmestkelder. 'Keurig', noteert Voeten op zijn formulier.

Foute mest

Het volgende controlepunt is de vaste mestopslag. „Veehouders raken steeds meer bewust van het belang van een goede mestopslag. In mest zitten voedingsstoffen die eutrofiëring, de vergroting van de voedselrijkdom in water kunnen veroorzaken. De voedingsstoffen zetten bepaalde planten aan om te groeien. Sloten groeien dicht en het water wordt uiteindelijk zuurstofloos. Dat wil je natuurlijk voorkomen”, legt Voeten uit. „Vroeger waren er relatief veel kleine bedrijven met alleen een vaste mestopslag en vaak een veel te kleine gierkelder. In die tijd werden er veel fouten gemaakt. Bij een natte winter liepen de gierkelders over en werd alles geloosd in de sloten naast het bedrijf. De huidige veehouderij bestaat uit professionals, goed opge-

leide ondernemers die hun zaken hebben geregeld. Ze hebben over het algemeen grote mengmestkelders en vaste mest ligt opgeslagen op een vloeistofdichte of kerende betonplaat met randen. Een lozing van met meststoffen verontreinigd regenwater komt hierdoor in principe niet meer voor. En de kwaliteit van het oppervlaktewater verbetert aanmerkelijk.”

Bij de melkveehouder uit Oudendijk ziet het er redelijk uit. Wel is de mestplaat overvol. Hierdoor ontstaat rondom de opslag toch wat verontreiniging van de bodem. Voeten wijst de ondernemer op deze verontreiniging. Bakels verklaart dat zij wacht op uitsluitel van de gemeente over de verplaatsing en vergroting van de mestopslag. „Omdat de mest op voldoende afstand van het oppervlaktewater ligt, is hier niet sprake van een direct gevaar voor een lozing op het oppervlaktewater. Voor ons is dan de kous af. De gemeente krijgt wel een signaal”, legt de controleur uit. Als het vermoeden bestaat dat er meststoffen in het oppervlaktewater terechtkomen die niet direct met het

>>

Jacques Voeten maakt een rondgang over het terrein van de boerderij van Birgit Bakels-Worp.

oog waarneembaar zijn, wordt er gebruik gemaakt van een zuurstof- of een voedingswaardemeter. Die toont aan of er vervuilende stoffen in de sloot aanwezig zijn. „Maar in de meeste gevallen kun je dat wel met het blote oog waarnemen”, legt Voeten uit.

Goed afdekken

De meest gemaakte fout die op dit moment bij veehouders wordt geconstateerd is lozing door het niet afdekken van bierbostel (rundveevoer dat vrijkomt bij de productie van bier) en kuilvoer. „Als deze producten niet goed zijn afgedekt, komen stoffen met hoge voedingswaarden via het regenwater in de sloten terecht. Dit zie je meteen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater.” Ook bij de familie Bakels-Worp blijken de perssappen van de bierbostelopslag via een betonplaat, een regenwatergoot en een gegraven greppel in het oppervlaktewater terecht te komen. Dit is een overtreding van het zorgplichtartikel van het Lozingenbesluit. Omdat er geen sprake is van een lozing blijft een proces-verbaal uit. Voeten: „Het bedrijf krijgt wel een waarschuwingsbrief. Over veertien dagen krijgt het bedrijf opnieuw bezoek om te controleren of de overtreding is opgelost. De veehouder kan bijvoorbeeld het verontreinigde water afzuigen, zodat het niet via het gootje in de sloot terecht komt.” In de waarschuwingsbrief staat ook een

opmerking over de sleufsilos van het bedrijf. „Je ziet dat kuilvoerresten in een afvoerputje terecht zijn gekomen. Het bedrijf moet ervoor zorgen dat de kuilvoerresten uit de sleufsilos worden verwijderd. Het zorgt nog niet voor problemen, maar bij neerslag is dat niet uit te sluiten. Door de silos bovendien goed schoon te vegen kun je dit voorkomen.”

Schrik

Voeten merkt dat de meeste agrariërs ervan schrikken als ze horen dat zij vervuild water lozen. „Het is een stukje onwetendheid. De oorzaak is wellicht bedrijfsblindheid en deels misschien ook gemakzucht. Ze zijn zo druk bezig met de eigen bedrijfsvoering dat ze dergelijke fouten zelf niet meer constateren. We hebben nu een overtreding geconstateerd, maar een proces-verbaal is niet nodig. Bij de constatering regende het niet. Hierdoor hebben wij niet concreet kunnen aantonen dat er daadwerkelijk verontreinigd water in de sloot terecht komt.”

Voeten, die als buitengewoon opsporingsambtenaar de bevoegdheid heeft een proces-verbaal op te maken, heeft voor zijn optreden geen hulp nodig van de milieupolitie. „In dit geval krijgt Bakels-Worp een waarschuwingsbrief waarin staat op welke datum de geconstateerde problemen moeten zijn opgelost. In dit geval binnen veertien dagen, maar dat ver-

schildt per situatie. Als de problemen niet tijdig voldoende zijn weggewerkt krijgt het bedrijf een dwangsom opgelegd voor het toebrengen van schade aan het milieu. De hoogte hiervan is afhankelijk van de kosten voor het opruimen van de verontreiniging en kan vele duizenden euro's bedragen. Een dergelijke situatie komt binnen de veehouderij enkele keren per jaar voor. Agrariërs houden zich over het algemeen redelijk aan de regels.”

Oplossingsgericht

Maatschap Bakels-Worp krijgt naar alle verwachting geen dwangsom opgelegd. Door de controle krijgt zij inzicht in de milieuproblemen die zich op het bedrijf mogelijk kunnen voordoen. De waarschuwingsbrief geeft nadere uitleg over de artikelen in het Lozingenbesluit die voor haar van belang zijn. Voeten: „De veehouders zijn over het algemeen heel meewerkend. Niet alleen bij onze rondgang over het bedrijf, maar ook bij het oplossen van problemen. Zij laten het niet tot een dwangsom komen.” De laatste jaren heeft het hoogheemraadschap geen dwangsommen opgelegd. Volgens Voeten blijkt daaruit dat veehouders steeds milieubewuster werken, bereid zijn fouten toe te geven en willen investeren in het oplossen van verkeerde situaties.

Tekst en foto's: Persbureau Noord-Oost